

Španija. — Kraljica vladarica, ki je zadnji čas nekoliko bolehalo je zopet popolnoma okrevala in opravlja kakor navadno svoje vladne posle.

Portugalsko. — Bivšega ministra Mendozo Corteza, ki je pri luzitanski banki poneveril večjo svoto, so te dni zaprli. Mendoza Cortez in drugi, ki so državo zadnji čas za večje svote ogoljufali in jo tako v velike zadrege spravili so menili, da mora monarhija v kratkem propasti in nastati republika, pri katerem preobratu pa njihovim sleparijam niti na sled ne bodo prišli. Toda zmotili so se in stvar se ni zasukala po njihovem mnjenju.

Obrtnija.

O brušenji in likanji.

(Dalje.)

Prirodni plovec ima čestokrat trda zrna v sebi, ki se pri brušenji prav neljubo oglašajo in nam le prerada obrišejo in izprečrtajo gladko ploskev. Zato je v novejšem času postal umetni plovec jako priljubljeno sredstvo za brušenje in gladenje. Prirodni plovec zmeljejo v fin prah, potem ga v vodi speró in sčistijo, končno pa s primernim lepilom pomešajo ter stisnejo v štirivoglate, večje ali manjše ploče. Umetni plovec nima nikakih trdih zrn in je povsem zanesljivo brusilo.

A tudi sam plovčev prah rabi čestokrat v brušenje in gladenje. Prah se natrese na plateno cunjo, potem se mu pricikne par kapljic lanenega olja in priprava za brušenje gotova. Da vzamemo ploskvi največje in prvotne hrapavosti, jo pred brušenjem s plovcem obdelujemo s steklenim papirjem; še le ko je nekoliko gladka postala, pride plovec na vrsto.

V vsakem slučaju pa je treba po dovršenem brušenji in gladenji odpraviti skrbno vse olje ali mastne tvarine, ki smo jih rabili. Ploskev obrišemo najprej z žaganjem, potem pa jo skrbno drgnemo s krednim prahom, s triplom ali s prahom od navadne žgane opeke. Dotični prah denemo v plateno culico, ž njo pa vdarimo parkrat po lesu, katerega smo likali. Skozi culico pride najfinejši prah na ploskev. Ta prah zdrgnemo s klobučevino, s kako volnato cunjo ali pa z mehkim pivnikom po vsem brušenem objektu. Konečno obrišemo les še s tenkim in finim platnom. Čim pridneje smo odstranjevali maščobo iz ploskve, tem lepša in trpežnejša je politura.

Konečno omenimo, da se umetni plovec prodaja v različnih tankostih z bolj ali manj finimi drobci.

Smirek, Schmirgel je tudi rudninska tvarina, ki se za brušenje rabi še bolj pogostoma, nego prej opisani plovec. Bistveno sestoji iz čiste glinice in je jako trda rudnina. Nahaja se posebno na grških otocih Naksos in Ikaria (smirek z Naksosa, levantinski, beneški ali pravi smirek), v Mali Aziji pri Efezu, na Španjskem, na saksonskih Rudnih Gorah, v Vzhodnji Indiji itd. Barve je smirek sivo-modre ali celo modre, kot fini prah pa sivo-rujave. Modri smirek je najboljši, ker je najčistejši. Dobivajo ga v kepah do 50 kilogramov težkih. Kepe

razbijejo, in med valjarji zmeljejo, dobljeni prah presejejo in končno v vodi speró in očistijo.

Mesto pravega smireka prodajajo tudi zmes stolčenih granatov, kremena in železnega sijajnika ali pa celo železne žlindre. Tak smirek je tedaj ponarejena, malo vredna tvarina. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Novo steklo. Avstrijski inženir Echstein je izumil zmes, ki obeta v marsikaterih slučajih poslati važen konkurent steklu. Echstein vzame 4—8 delov kolodijeve volne, stopljene v jedni stotini etra in alkohola ter primeša tej raztopini 2—4½ dela smole in kanadskega balzama. Imes razprostre končno po stekleni ploči in jo posuši v posebnih strojih. V teh se strdi v prozorno, trdo, steklu jednako maso, ki ima večinoma ista svojstva, kakor steklo: prozorna je, brez vonja, soli, alkalije in kisline nimajo nobenega vpliva nanjo. A poleg tega je gibljiva in se ne vbije z lepá. Ako temu „steklu“ pridenemo nekaj cinkove beline, postane jednaka slonovi kosti. Razne barve se tudi lepo sprimejo ž njo, posebno pa anilinove barve, s katerimi se dosežejo najkrasnejši učinki.

Koliko se porabi papirja na leto? Na vsem svetu se nahaja 4000 papirnic, ki izdelajo vsako leto 950 milijonov kilogramov papirja. Od te ogromne množine porabijo za časnike 300 milijonov kilogramov, za knjige 191 milijonov kilogramov, 100 milijonov kilogramov za kupčijske namene, ravno toliko za razne urade, 93 milijonov kilogramov papirja se proda za obrtne namene, 95 milijonov za šole in 101 milijon kilogramov za pisma.

Dimnik iz papirja. V Vratislavi so naredili pri neki tovarni papirnat dimnik, ki je skoraj 10 metrov visok. Papir je s posebno tvarino napojen, da ne izgori.

Kako steklo piliti? Steklo moremo piliti, ako namočimo pilo z bencinom, v katerem je kafa raztopljena. Luknje vrtamo v steklo tudi s pilo, katero pridno močimo z imenovano tvarino. Večje luknje naredimo z jeklenimi ali pa medenimi cevmi, ki se vprežejo v stružnico.

Načrti za Eifflov stolp v Parizu. Znani velikanski železni stolp na Pariški razstavi je izumil inženir Eiffel; od tod tudi ime stolpa. Podrobni načrti tega stolpa pokrivajo 2700 listov risalnega papirja, vsak list dolg 1 meter in širok 80 centimetrov. Nad 40 risarjev je dolgo časa izdelovalo ogromne načrte. Stolp je samo za malo metrov nižji, nego Šmarna Gora nad Savo!

Kmetijstvo.

Konjereja.

Ako danes na tem mestu govorimo o konjereji, ne mislimo dajati kacih svetov o tem, kako naj se konji krmi, čistijo i. t. d., temveč le ob kratkem hočemo spregovoriti o tem, kateri kmetovalci in kako naj se bavijo s konjerejo, da jim bode donašala kaj dobička. Konjereja zahteva velike pozornosti in skrbi. Njen uspeh je precej bolj negotov nego je uspeh govedoreje. Marsikak gospodar je že baš zaradi konjereje zabredel v dolgove, posebno če se je ž njo bavil v večji meri, kakor je to bilo primerno njegovim drugim gospodarskim razmeram.

Mnogi gospodarji rajše kupijo pripravne konje za delo, nego bi jih doma izrejali in imajo navadno tudi prav, posebno če njih posestvo iz klimatičnih in drugih ozirrov ni ugodno za rejo žrebet. Konje redimo le zaradi njegove moči za delo. Ako se nam mlad konj v tem oziru dobro ne obnese, je ves trud izgubljen. Drugače je pri govedih, ako vidimo, da ta ali oni vol ne bode za delo, damo ga mesarju, in še vedno precej zanj dobimo, ali drugače je to pri konji, za meso se slabo proda, zaradi tega se more v njegovi mladosti vedno na to gledati, da bode dober za delo.

Za govedorejo ni treba niti polovico toliko skrbnosti, skušnje in izvedenosti nego pa za konjerejo. Dober konjerejec mora biti že od narave zato nadarjen, drugače se mu konjereja ne izplača. Prebivalstvo nekaterih krajev ima posebno nadarjenost za konjerejo in njim se tudi ta del kmetijstva izplačuje. Tako so dobri konjerejci v nekaterih krajih na Štajerskem.

Razločiti je pri konjereji rejo delavnih ali gospodarskih konj in pa rejo žlahtnih gospodskih konj. Prvi so le za delo, vojaščino i. t. d. Poslednji so pa le za vprezanje v gospodske kočije in za gospodsko ježo. Meja mej obemi se seveda ne da trdno določiti.

Za vzrejo prvih konj so posebno manjše in srednje kmetije. Na taci kmetijah lahko rabijo kobile za pleme in delo ob enem. Kobile samo za pleme imeti se navadno ne izplača. Na manjši ali srednji kmetiji s kobilo, kadar je breja ali kadar doji, dela sam gospodar, daje jej potreben počitek in tako kobila od dela ne trpi. Za žrebe skrbi tudi sam gospodar in zaradi tega na taci kmetijah dosti žrebet ne pogine. Večji posestnik pa mora kobile za delo prepuščati hlapcem in to pa ni dobro, kadar so breje ali doje. Zaradi tega pa na taci kmetijah se ne izplačuje konjereja. Da bi se pa kobile, kadar so breje ali doje ne rabile za delo, je pa predrago, in zaradi tega večje kmetije bolje store, ako kupujejo mlade konje.

Dobro je pa za večjega posestnika, če kupi žrebet, ko so kacega pol leta stara. Kmetu je težko imeti več žrebet in jih že rad proda, ko so nekaj mesecev stara. Večji posestnik pa ima lahko po več taci žrebet. Skrbeti zanje ni več težavno, in to ne prizadene večje sitnosti, nego krmljenje večjih konj. Veleposestniku je izreja taci žrebet ložja, ker ima obširne pašnike in prostore, da se žrebeta lahko preletajo. Ko so mladi konji pa 3 ali 4 leta stari, jih pa lahko zopet dobro proda, ako jih za domače delo ne potrebuje. Pri tako vrejeni konjereji imata od nje dobiček kmet in večji posestnik.

Težavneje je pa z vzrejo plemenitih konj za gospodske kočije in ježo. Izreja taci konj je še mnogo težavneja in njen vspeh zavisen še bolj od slučajnostij. Z izrejo taci konj morejo se pečati le prav veliki posestniki, ki imajo dosti drugih dohodkov, ki toliko ne čutijo, ako bi jim konjereja spodletela. Včasih z izrejo taci konj dosežejo nenavadne dobičke, velikokrat pa imajo tudi precej občutne izgube.

Dopisi.

Dobrova, dne 16. februarija. (Koristni ptički in drugo). Uže skoz več let sem je po vaseh cele tukajšne šolske občine lepa navada, da ljudje ob hudem zimskem času kaj usmiljeno skrbe za male drobne krilatce. Kamor koli prideš, opaziš veselega srca med okni hiš in na drugih pripravnih krajih natresene hrane koristnim ptičkom. Žal pa, da se je letošnje zimo število koristnih ptičkov tukaj kaj zelo skrčilo. Še lansko zimo je bilo tukaj teh prijateljev in dobrotnikov kmetijstva zelo veliko; samo pri šoli povžili so skoz celo zimo nad tri stare mernike bučinih pešek in drugega živeža. Ne malokdaj bilo jih je po drevji pred šolo ob mrzlih jutrih po nad 100 ob enem. Letos se je pa to število jako majhno. Kadar jih je največ, našteješ domačih in pogozdnih ščinkovcev celih 16, seničic kakih 20 in pa enega brgljeza poleg nekoliko vrabcev. Vsak, komur sem dosedaj še to pripovedoval, trdil mi je, da je tudi po vaseh se število ptičkov to zimo zelo pomanjšalo. Kaj je krivo tej žalostni prikazni? Gotovo v prvi vrsti ona strahovita noč dne 11. avgusta lanskega leta, v katerej je silni element od 1/2 9. pa do 11. ure po noči tukaj in v okolici silno in neprestano razsajal in razdeval. Takoj drugi dan in pozneje po tem strašnem viharji, dobili so se mrtvi ptički pod sadnim in gozdnim drevjem na tleh, gotovo jih je tudi voda veliko odnesla — na škodo kmetijstva. Skrbi se pa tembolje letos za ostalo malo množico teh koristnih živalic.

Ker je bil prvi sneg na tala tla padel in je potem hitro pritegnil hud mraz, ki je skoz več dni trajal, bodo težko ostala mlada jabolčna drevesca brez vseh zlih nasledkov. Jabolčno drevjiče (osobito mlado) v tali zemlji tudi ob zimskem času ne miruje; za tega del je pri mladih jablancah lanska huda zima bila po drevesnicah napravila toliko škode. — Da bi pač letos izostala zo sadjarja ta nadloga!

Ozimina do sedaj pod snegom ni trpela še nobene škode; ob jeseni so se krepko vrastla, a sneg letos tudi še ni tako premrznil nobenkrat, da bi zrak do setev dohajati ne mogel.

Kmetijske raznoterosti.

Kosti — dober gnoj. V kosteh je mnogo dušca in fosforne kislike in se zatorej da iz njih napraviti dober gnoj. Kosti naj se denejo v kak star petrolejski sod in nanje ulije gorke vode, potem pa sod dobro zamaši, da plini, ki se delajo ne morejo uhajati. Čez jeden teden prilije se nekaj žveplene kisline in vse dobro premeša. Nekaj dni potem bodo kosti že vse razpale v gosto kašo, katera je dober gnoj posebno za vrtno rastline. Če se kosti tako porabijo, veliko več zaležejo, nego bi se prodale.

Zmrzlo sadje položi v mrzlo vodo, katera izvleče zmrzlino. Tako sadje še nekaj časa traja. Gledati je pa vendar treba, da se hitro porabi, ker je vendar nevarnost, da začne gniti.

Shranjenje moka. Moka ne sme biti dolgo trdo nabasana v vrečah, temveč se mora spraviti na takem mestu, da se večkrat lahko premeša. Če se ne premeša, dobi neki čuden duh in kruh iz nje pečen ni okusen.